

ДО ПРОБЛЕМИ СКОРОЧЕННЯ ТА СКАСУВАННЯ БЕЗПЕКОВИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

¹Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Вступ

У сучасному динамічному світі людина, реалізуючи свої інтереси й можливості, нерідко наражається на ризики, загрози та небезпеки природного, техногенного й соціального характеру. Немало їх продукує і провокує вона сама, тому вміння бачити всі аспекти середовища життєдіяльності, запобігати агресивному впливу зовнішніх факторів, деструктивним наслідкам своєї поведінки в екологічних системах і соціальних середовищах – важлива умова благополуччя та здоров'я соціуму.

Науковий аналіз чинників, що впливають на безпеку кожної окремої людини та всього суспільства становить основу й теоретичні засади курсу безпекових дисциплін у ВНЗ, без яких не може бути практичних умінь та адекватних дій у певній ситуації. Нехтування правилами безпеки під час трудової діяльності, незнання основних принципів ергономіки завжди призводить до вкрай тяжких наслідків. До недавнього часу завдання з формування безпекової компетентності молоді покладалось на дисципліни циклу безпеки в освітніх закладах різних рівнів. Протягом багатьох років реалізовувався принцип безперервного навчання дисциплін цього циклу. Проте на сьогодні ситуація кардинально змінюється.

Результати дослідження

Започаткована у 2014 році реформа вищої освіти в Україні має гарантувати автономію українським університетам та створення сучасних механізмів забезпечення якості у вищій освіті. Сьогодні вищим навчальним закладам України надано право самостійно вирішувати та формувати навчальні плани з підготовки відповідних фахівців, визначати, які дисципліни для цього використовувати. Постає проблема визначення й обґрунтування у структурі професійної підготовки сучасних фахівців навчальних дисциплін з безпеки. Зауважимо, що у загальноосвітніх навчальних закладах вже декілька років не вивчається предмет «Основи безпеки життєдіяльності», який був започаткований у 1999 році.

Навчальні дисципліни безпекового циклу вивчались студентами вищих навчальних закладів України з часів її незалежності. Упровадження дисципліни «Безпеки життєдіяльності» розпочалося з 1999 року (спільний наказ Міністерства освіти України та Штабу цивільної оборони України від 20.06.1995 № 182/200 «Про введення нормативної дисципліни «Безпека життєдіяльності» у навчальні плани вищих навчальних закладів України»). З тих пір проблема становлення дисциплін з безпеки є предметом дослідження багатьох науковців.

Науковцями-фахівцями цих галузей створено вагому науково-методичну та навчально-методичну бази, яка ефективно використовуються у ВНЗ для навчання студентів з безпекових курсів. Так, загальні питання дисципліни «Цивільний захист» широко висвітлено у працях О. І. Запорожця, В. О. Михайлюка, Я. О. Серікова, М. І. Стеблюка, С. Т. Суслю тощо; змістовні напрацювання з удосконалення змісту та методики викладання дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Охорона праці» та «Охорона праці у галузі» знаходимо у роботах Є. П. Желібо, Н. М. Заверухи, В. В. Зацарного, В. М. Заплатинського, Д. В. Зеркалова, В. С. Джигиря, З. М. Яремка, В. В. Мендерецького, В. М. Москальової, К. Н. Ткачука, М. О. Халімовського. Багато сучасних досліджень з модернізації безпекових дисциплін здійснюють як досвідчені науковці, так і творчі молоді дослідники. Проте є висока ймовірність того, що чимало студентів, які

будуть навчатись в українських вишах не зможуть скористатися напрацюваннями фахівців у галузі безпеки, оскільки будуть позбавлені можливості вивчати ці дисципліни.

До набрання чинності нового Закону України «Про вищу освіту» існував перелік дисциплін у ВНЗ, що були обов'язковими, і до складу яких входили дисципліни безпекового циклу. Сьогодні ж Міністерство освіти і науки України не регламентує і, відповідно, не контролює наявність означеного переліку в навчальних планах підготовки фахівців в університетах та інших закладах освіти. Визначення переліку обов'язкових дисциплін повністю покладено на вищі навчальні заклади. Реорганізація системи освіти в Україні, постійні зміни вимог до навчальних планів та програм різних освітньо-кваліфікаційних рівнів, відсутність узгоджених дій між державними службами, що опікуються питаннями з безпеки, і Міністерством освіти і науки України призводять до руйнування у ВНЗ блоку дисциплін, що забезпечують вивчення майбутніми фахівцями чинників безпеки у повсякденному житті («Безпека життєдіяльності»), під час трудової діяльності («Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі») та під час надзвичайних ситуацій («Цивільний захист»). Можна стверджувати, що від сьогодні проблема підготовки майбутніх фахівців до безпеки і безпечної життєдіяльності та праці залежить від уподобань ВНЗ, зацікавленості його керівництва й свідомості студентства.

Нагадаємо, що першим документом, який вніс непорозуміння «бути чи не бути» безпековим дисциплінам у переліку нормативних в навчальних планах для студентів рівнів «Бакалавр» та «Магістр», стало розпорядження від 30.05.2014 № 590-р, видане Кабінетом Міністрів України [12], яким було скасовано спільний наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства надзвичайних ситуацій України і Держгірпромнагляду «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України» від 21.10.2010 № 969/922/216, що вказував на обов'язковість та регламентував вивчення безпекових дисциплін у ВНЗ. Скасування наказу про обов'язковість вивчення дисциплін не означає обов'язковість їхнього вилучення з навчальних програм, оскільки цей наказ не відміняє інших нормативно-правових документів, які обґрунтовують необхідність здійснювати таке навчання [9; 10; 11].

Державна наукова установа «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» відреагував на таке розпорядження і опублікував у вільному доступі роз'яснення щодо викладання навчальних дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» та «Цивільний захист» [13]:

1. Наказ № 969/922/216 вважається скасованим.

2. Вивчення нормативних дисциплін з безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільного захисту передбачено чинними Законом України «Про охорону праці» (від 21.11.2002 № 229-IV), Ст. 18 та нормативними актами України: Кодекс цивільного захисту України (від 02.10.2012 № 5403-VI), Ст. 39, 41; Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», пп. 5, 19, 20; Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту», п. 7 та додаток 1 – у частині щодо створення і діяльності в Міністерстві освіти і науки України функціональної підсистеми навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності); а також нормативно-правовим актом з охорони праці НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці», п. 2; Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 18.04.2006 № 304).

3. Порядок вивчення зазначених вище нормативних дисциплін встановлюється ВНЗ відповідно до затверджених в установленому порядку типових програм цих дисциплін від 18.03.2011 («Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі») та 31.03.2011 («Безпека життєдіяльності», «Цивільний захист»).

Зауважимо, що у п. 3 вказано, що вищий навчальний заклад визначає «порядок вивчення дисциплін», а не вирішує «вибрати чи скасувати дисципліни», на що наголошує у своєму листі

професор О. І. Запорожець до ректорів ВНЗ про необхідність збереження дисциплін з безпеки [3].

Особливо гостро зазначена проблема вплине на перспективи підготовки з безпеки майбутніх фахівців в галузі освіти. Так, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка здійснює підготовку, переважно, учителів різного профілю. Починаючи з 2016–2017 н. р., на вивчення безпекових дисциплін виділяється значно менше годин. Наприклад, на дисципліну «Охорона праці» відводиться 18 аудиторних годин, а питання дисципліни «Безпека життєдіяльності» розглядаються у предметі «Вступ до спеціальності», що викладається на всіх факультетах обсягом лише 8 аудиторних годин. Ситуація із «Цивільним захистом» ще гірша – з 2015 року дисципліну вилучено з навчальних спеціальностей усіх факультетів. Обґрунтовується таке скорочення годин збільшенням кількості фахових дисциплін, що забезпечують випускові кафедри університету.

Такі дії вважаємо абсолютно невиправданими і хибними., адже наших дітей будуть навчати викладачі, які не володіють культурою безпеки, не знайомились з основами пожежної та електробезпеки, не знають та не вмють вимірювати мікрокліматичні параметри навчальних приміщень, рівні природного та штучного освітлення в класах, не знайомі з санітарними нормами роботи дітей за комп'ютером. Чи сам фахівець буде вважати себе освіченим, якщо не має елементарних відомостей про нормативно-законодавчу базу з охорони праці, трудовий режим, права та обов'язки, пільги та компенсації? Аналогічною є ситуація з навчанням молоді діям в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, спричинених природними, техногенними, соціальними та військовими факторами. Невже можна сподіватись, що студенти самостійно, без консультацій і рекомендацій фахівців будуть шукати інформацію, як організувати та забезпечити індивідуальну та колективну безпеку, зможуть приймати адекватні рішення щодо запобігання цим небезпекам, захисту від їхніх можливих наслідків? Отже, якщо студенти не будуть вивчати питання безпеки, то в майбутньому їхні неадекватні дії не тільки не дозволять уникнути небезпек та їхніх негативних наслідків, а й можуть призвести до погіршення ситуації.

Виходячи з усього сказаного, вважаємо, що фахівці, які забезпечують викладання дисциплін безпекового циклу, не повинні мовчазно погоджуватись з такою ситуацією, а мають відстоювати і обґрунтовувати необхідність вивчення дисциплін. Аналіз публікацій з цієї проблеми доводить, що тема є болючою для чималої кількості викладачів, і необхідно, щоб нас почули ті, хто планує забезпечити безпекові компетенції майбутнім фахівцям, нехтуючи дисциплінами з безпеки.

Зауважимо, що хоча дисципліни безпекового циклу мають багато спільного і логічно пов'язані, проте мають різні завдання. Зупинити розвиток цивілізації неможливо, тому завдання освіти з безпекових дисциплін полягає в тому, щоб зробити життєдіяльність і працю людини якомога безпечнішими або принаймні мінімізувати негативні наслідки технічного прогресу. Для цього необхідно сформувати високу внутрішню культуру населення і, насамперед, молоді.

Метою вивчення «Безпеки життєдіяльності» у ВНЗ є: формування культури безпеки у молоді людини, її відповідних моральних цінностей, поглядів, поведінки тощо; забезпечення певного стану захищеності шляхом формування необхідних знань та вмінь реагування на надзвичайні ситуації природного, техногенного, екологічного, соціального характерів; формування правильної соціальної позиції щодо власної безпеки, мотивація безпечної поведінки в побуті. Завдання дисципліни сформувати чітке розуміння у студентів небезпечних і шкідливих чинників у ситуаціях, що виникають у навколишньому середовищі, здатність їх ідентифікувати, відшукати й обґрунтувати оптимальні безпечні умови життєдіяльності [8].

Курс «Основи охорони праці» вивчається з метою формування у майбутніх фахівців необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня компетентності з правових та організаційних питань охорони праці, з питань гігієни праці, виробничої санітарії, техніки безпеки та пожежної безпеки, а також формування у студентів усвідомлення відповідальності за особисту та колективну безпеку й здатностей (компетенцій) для її оцінки і забезпечення на робочих місцях і у підрозділах під час майбутньої професійної діяльності. Метою вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» є формування компетентності майбутніх фахівців у забезпеченні ефек-

тивного управління охороною праці на виробництві, в установах та закладах, поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу і міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці [7].

Продовженням циклу навчальних дисциплін, розпочатих «Безпекою життєдіяльності», є «Цивільний захист». Завданням дисципліни – засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування надзвичайних ситуацій (НС), побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на уникнення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків. Вивчення студентами цієї нормативної дисципліни у ВНЗ України передбачено відповідно до Конституції України (згідно з якою забезпечення життя та здоров'я людини є обов'язком держави, оскільки людина та її здоров'я є найбільшою цінністю), концепції ООН «Про сталий людський розвиток», а також відповідно до Законів України: «Про цивільну оборону України» від 03.02.1993 № 2974-ХІІ (зі змінами й доповненнями); «Про захист населення і територій в надзвичайних ситуаціях техногенного та природного характеру» від 08.06.2000 № 1809-ІІІ; положення «Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.1998 № 1198 [9].

Сьогодні доцільною, вважаємо, таку схему вивчення студентами ВНЗ дисциплін, пов'язаних з безпекою людини: «Безпека життєдіяльності» («Бакалавр», 1-й курс) → «Охорона праці» («Бакалавр», 3-й курс) → «Охорона праці в галузі» («Бакалавр», 4-й курс) → «Цивільний захист» («Магістр», 5-й курс). Порушення зазначеної послідовності невиправдано, оскільки на молодших курсах навчання більшість студентів не мають достатнього уявлення про професійну діяльність (у них ще не було педагогічної та виробничої практик), а тому не вбачають особливого сенсу вивчення цих дисциплін, унаслідок чого в студентів *виявляється низька мотивація до отримання знань із зазначеного напрямку*. Ми також переконані, що зміст освіти з безпеки необхідно оновлювати: удосконалювати навчальні програми, широко впроваджувати інтерактивні та інноваційні технології, підлаштовувати навчання максимально близько до потреб підготовки фахівця певного профілю (різні підходи в підготовці економіста, вчителя, еколога, журналіста). Ці підходи знаходять своє широке відображення у напрацюваннях викладачів безпекових дисциплін [1; 2; 4; 6–8].

Варто зазначити, що вселяє надію на покращення ситуації з безпековими дисциплінами розроблена науковцями «Концепція освіти з безпеки» [5]. Нова концепція передбачає оновлення освіти з безпеки на основі ризиків орієнтованого підходу. У концепції зазначено, що її метою є впровадження інноваційних форм, методів та змісту навчання з безпеки, які відповідають вимогам сучасного суспільства у сфері управління безпекою на основі нового закону про освіту та принципів запобігання ризиків. Етапи реалізації концепції: 1) розробка стандартів освіти з безпеки відповідно до Закону України «Про освіту»; 2) підготовка та впровадження онлайн-курсів з безпеки членами навчально-методичної комісії Міністерства освіти і науки України та профільних ВНЗ; 3) перепідготовка викладачів з безпеки у спеціалізованих ВНЗ; 4) формування нової системи навчання з безпеки. Концепція передбачає, що зміст навчальних програм має бути стандартизований за галузевими напрямками. У стандартах освіти повинні бути викладені усі компетенції з безпеки, яких має набути студент. Стандарти освіти мають бути погоджені з роботодавцями. Незалежно від профілю ВНЗ методи управління безпекою повинні вивчатися у такій послідовності:

1. Ризики в побуті та на виробництві (1-й курс).
2. Методи аналізу ризику (2-й курс).
3. Управління ризиками в галузі (3-й курс).
4. Цивільний захист і державний контроль безпеки (4-й курс).

Вважаємо, якщо найближчим часом не будуть виконуватись вимоги програм з вивчення безпекових дисциплін, то через кілька років до трудової діяльності будуть залучені фахівці, не компетентні у питаннях безпеки життєдіяльності, охорони праці, промислової санітарії, промис-

лової безпеки, ризикології, цивільного захисту тощо. Така ситуація є прямою загрозою для національної безпеки України, оскільки рівень безпеки суспільства визначається якістю викладання зазначених спеціальних дисциплін у ВНЗ. Наголошуємо також на тому, що зміст навчання з безпеки в нашій країні має бути вдосконаленим відповідно до нагальних потреб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Безпека життєдіяльності : навчально-методичний посібник / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, О. Г. Чорна. – Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2015. – 240 с.
2. Гвоздїй С. В. Підготовка майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя і професійної діяльності як соціально-педагогічна проблема / С. В. Гвоздїй // Міжнародний науковий журнал «Педагогіка безпеки». – Вінниця : ВНТУ, 2016. – № 1 (1). – С. 40–47.
3. Запорожець О. І. Звернення / О. І. Запорожець // Пожежна та техногенна безпека. – 2014. – № 12 (15). – С. 37.
4. Кобилянський О. В. Теоретичні засади формування компетенцій з безпеки життєдіяльності у студентів економічних спеціальностей : [монографія] / Кобилянський О. В., Дембіцька С. В., Кобилянська І. М. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 264 с.
5. Концепція освіти з безпеки / В. О. Кудїн, В. В. Бегун, В. Ф. Гречанінов, О. П. Яцюк // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. Щоквартальний науково-практичний журнал. – Х. : НТУ «ХПІ», 2015. – № 3. – С. 33–44.
6. Поведа Т. П. Проблеми вивчення курсу безпеки життєдіяльності на педагогічних спеціальностях університету / Т. П. Поведа // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – Вип. 8. – Ч. 1. – С. 93–96.
7. Поведа Т. П. Основи охорони праці: дидактичне забезпечення практичних занять, самостійної роботи та контролю : навчальний посібник / Т. П. Поведа. – Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2015. – 250 с.
8. Поведа Т. П. Безпека життєдіяльності: матеріали для практичних занять, самостійної роботи та контролю якості знань студентів : навчально-методичний посібник / Т. П. Поведа. – Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2015. – 162 с.
9. Кодекс цивільного захисту України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 34–35. – Ст. 458. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту» від 09 січ. 2014 р. № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF>.
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» від 26 черв. 2013 р. № 444 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF>.
12. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про скасування наказу Міністерства освіти і науки, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Державного комітету з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21 жовт. 2010 р. № 969/922/216» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR140590.
13. Роз'яснення щодо викладання навчальних дисциплін «Безпека життєдіяльності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dut.edu.ua/ua/news/4/category/9/view/36>.

REFERENCES

1. Bezpeka zhyttiediialnosti : navchalno-metodychnyi posibnyk / P. S. Atamanchuk, V. V. Menderetskyi, O. P. Panchuk, O. H. Chorna. – Kam'ianets-Podilskyi : Druk-Servis, 2015. – 240 s.
2. Hvozdi S. V. Pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv sotsionomichnykh spetsialnostei do bezpeky zhyttia i profesiinoi diialnosti yak sotsialno-pedahohichna problema / S. V. Hvozdi // Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Pedahohika bezpeky». – Vinnytsia : VNTU, 2016. – № 1 (1). – S. 40–47.
3. Zaporozhets O. I. Zvernennia / O. I. Zaporozhets // Pozhezha ta tekhnohenna bezpeka. – 2014. – № 12 (15). – S. 37.
4. Kobylianskyi O. V. Teoretychni zasady formuvannia kompetentsii z bezpeky zhyttiediialnosti u studentiv ekonomichnykh spetsialnostei : [monohrafiia] / Kobylianskyi O. V., Dembitska S. V., Kobylianska I. M. – Vinnytsia : VNTU, 2014. – 264 s.
5. Kontsepsiia osvity z bezpeky / V. O. Kudin, V. V. Biehun, V. F. Hrechaninov, O. P. Yatsiuk // Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy: filosofii, psykhologii, pedahohika, sotsiologii. Shchokvartalnyi naukovopraktychnyi zhurnal. – Kh. : NTU «KhPI», 2015. – № 3. – S. 33–44.
6. Poveda T. P. Problemy vyvchennia kursu bezpeky zhyttiediialnosti na pedahohichnykh spetsialnostiakh universytetu / T. P. Poveda // Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. V. Vynnychenka. Serii: Problemy metodyky fizyko-matematychnoi i tekhnologichnoi osvity. – Kirovohrad : RVV KDPU im. V. Vynnychenka, 2015. – Vyp. 8. – Ch. 1. – S. 93–96.
7. Poveda T. P. Osnovy okhorony pratsi: dydaktychne zabezpechennia praktychnykh zaniat, samostiinoi roboty ta kontroliu : navchalnyi posibnyk / T. P. Poveda. – Kam'ianets-Podilskyi : Druk-Servis, 2015. – 250 s.
8. Poveda T. P. Bezpeka zhyttiediialnosti: materialy dlia praktychnykh zaniat, samostiinoi roboty ta kontroliu yakosti znan studentiv : navchalno-metodychnyi posibnyk / T. P. Poveda. – Kam'ianets-Podilskyi : Druk-servis, 2015. – 162 s.

9. Kodeks tsyvilnoho zakhystu Ukrainy [Elektronnyi resurs] // Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). – 2013. – № 34–35. – St. 458. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.

10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro yedynu derzhavnu systemu tsyvilnoho zakhystu» vid 09 sich. 2014 r. № 11 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF>.

11. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia navchannia naselennia diiam u nadzvychainykh sytuatsiiakh» vid 26 cherv. 2013 r. № 444 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF>.

12. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skasuvannia nakazu Ministerstva osvity i nauky, Ministerstva z pytan nadzvychainykh sytuatsii ta u spravakh zakhystu naselennia vid naslidkiv Chornobyl'skoi katastrofy, Derzhavnoho komitetu z promyslovoi bezpeky, okhorony pratsi ta hirnychoho nahliadu vid 21 zhovt. 2010 r. № 969/922/216» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR140590.

13. Roz'iasnennia shchodo vykladannia navchalnykh dystsyplin «Bezpeka zhyttiediialnosti» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.dut.edu.ua/ua/news/4/category/9/view/36>.

Т. П. Поведа¹

ДО ПРОБЛЕМИ СКОРОЧЕННЯ ТА СКАСУВАННЯ БЕЗПЕКОВИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

¹Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Висвітлено проблему підготовки майбутніх фахівців з питань безпеки в умовах реформування вищої освіти в Україні. Обґрунтовано необхідність та обов'язковість безперервного навчання дисциплін безпекового циклу під час підготовки бакалаврів та магістрів у вищих навчальних закладах. На підставі чинних розпорядчих та нормативних документів проаналізовано ситуацію з викладанням дисциплін безпекового блоку, яка склалася на сьогодні.

Окреслено перспективи освіти з безпеки, модернізації її змісту відповідно до нагальних потреб з безпеки сучасного суспільства. Акцентовано на необхідності змін у підходах щодо викладання дисциплін з безпеки праці.

Ключові слова: блок безпекових дисциплін, реформа вищої освіти в Україні, підготовка бакалаврів та магістрів.

Поведа Тетяна Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, e-mail: povedat@gmail.com, доцент кафедри методики викладання фізики і дисциплін технологічної освітньої галузі.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Хмельницька обл., Кам'янець-Подільський.

T. P. Poveda¹

THE PROBLEM OF REDUCTION AND ABOLITION OF SAFETY DISCIPLINES IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF UKRAINE

¹Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University

The article highlights the problems of training future specialists on safety in the conditions of higher education system reformation in Ukraine. It shows the necessity of the continuous educating of «bachelors» and «masters» in higher educational establishments in safety disciplines. It also analyzes current situation with teaching of safety disciplines on the basis of active government regulative documents. The article describes prospects of education on safety, modernization of its content in accordance with vital safety problems of modern society. It accents the necessity of changing the approach to teaching of safety disciplines most relevant to future professional activity of the students.

Keywords: safety disciplines, higher education reformation in Ukraine, educating of «bachelors» and «masters».

Poveda Tetiana P. – Cand. Sc. (Education), Assistant Professor, e-mail: povedat@gmail.com

Assistant Professor of the Chair of Methodology of Teaching of Physics and Disciplines of Technological Educational Industry

Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University

К ПРОБЛЕМЕ СОКРАЩЕНИЯ И ОТМЕНЫ ДИСЦИПЛИН ПО БЕЗОПАСНОСТИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УКРАИНЫ

¹Каменец-Подольский национальный университет имени Ивана Огиенко

Освещена проблема подготовки будущих специалистов по вопросам безопасности в условиях реформирования высшего образования в Украине. Обоснованная необходимость и обязательность непрерывного обучения дисциплинам безопасности цикла при подготовке бакалавров и магистров в высших учебных заведениях. На основании действующих распорядительных и нормативных документов проанализирована ситуация с преподаванием дисциплин безопасности блока, которая сложилась в настоящее время.

Определены перспективы образования по безопасности, модернизации ее содержания в соответствии с насущными проблемами по безопасности современного общества. Акцентировано на необходимости изменений в подходах к преподаванию дисциплин по безопасности труда.

Ключевые слова: блок дисциплин по безопасности, реформа высшего образования в Украине, подготовка бакалавров и магистров.

Поведа Татьяна Петровна – кандидат педагогических наук, доцент, e-mail: povedat@gmail.com, доцент кафедры методики преподавания физики и дисциплин технологической образовательной отрасли.

Каменец-Подольский национальный университет имени Ивана Огиенко, Хмельницкая обл., Каменец-Подольский.